

Aineõpetajad oma tööst uusimmigrantõpilastega

Autor: Triin Spitz, 2011

Järgnevalt tutvustatakse ning analüüsitakse kahe Eesti kooli õpetajate tööd uusimmigrantidest õpilastega. Artikkel on kirjutatud õpetajatega tehtud intervjuude põhjal.

I eesti keele õpetaja (põhikooli vanem vanuseaste)

*Õpetajad juhinduvad ka immigrantlaste õpetamisel kehtivast õppe- ja ainekavast: „No mina pean ikkagi eelkõige õpetama neid lapsi nii, nagu meie koolisüsteemis on ette nähtud. [...]. Et temale ei saa mingi hetk temale tuntud vabadusi andma hakata.” „Minu eesmärk on, et iga laps lõpetab oma võimete kohaselt põhikooli eesti keele ja kirjanduse eksamiga vähemalt “rahuldavalt”!? See on minu põhieesmärk ja sellest lähtuvalt pingutame – et tal lugemishuvi oleks, loeks eestikeelset raamatut, et ta oskaks end väljendada nii suulises kui ka kirjalikus kõnes ... siis teatriskäimised, väga palju on teatriskäike, lektüürid, s.t. klassivälised lektüürid. Selle kohta vestlused. Pluss lugemiskontrollid, pluss igasugused vastused – küll otsevastustena, küll probleemvastustena. Ja üks vabatahtlik raamat eesti kaasaegsest kirjandusest. Sisukokkuvõtted. Viin nad raamatukokku igal kevadel või sügisel, tutvustan uut kirjandust. Ja kui te küsite, milline **põhieesmärk on, siis: et iga laps lõpetaks põhikooli**. Ja teeks kuuenda klassi tasemetöö.”*

*Lisaks õpilaste ainealasele harimisele on õpetajate eesmärgiks **väärtuskasvatus**: „Tere ütlemine vanematele inimestele! No töökasvatust oleks ka vaja. Sest õpilane alati ise ei tule küsima, mida vaja on ja ei paku ennast välja ka just.” Noormehe toetamise osas väljendab õpetaja end väga selgelt: „Ma ei ole talle ju klassijuhataja! Suunan teda, annan talle teatmeteoseid, küsin, kas panid tähele, aga eraldi pole selle poisi jaoks teinud.” „Minul on pärast seitsmendat-kaheksandat tundi konsultatsioonid, järelvastamised.”*

Kommentaar:

Eesti keele õpetaja on täielikult pühendunud oma eriala õpetamisele, millele viitavad mitmekesised tegevused ja läbimõeldud ainekava, kuid teisest keskkonnast pärit õpilasega töötamisel ta mingeid erilisi võtteid ei kasuta. Need õpilased peavad hakkama saama nagu kõik teisedki. Loomulikult saab õpilane sel moel eesti keele tundides hea ülevaate eesti kultuuri- ja kirjandusloost, kuid on küsitav, kas ta oskab seda enda jaoks ka mõtestada, kui talle eraldi ei seletata, millega tegemist on. Teine küsimus on, et kuivõrd õpilane ise kõige vastu huvi tunneb. **Kaheksanda klassi õpilase huvid** koonduvad üldiselt muudele asjadele kui kirjandusele. Ilmselt tuleks selle õpilasega siiski rohkem tegeleda kui teistega, kuna temal puudub taustateadmine.

Kaheksanda klassi eesti keele õpetaja on orienteeritud õpitulemustele ning kasutab nendeni jõudmiseks traditsioonilisi võtteid. Ainekava osas on need ekskursioonid ja raamatukogukülastused, lisaks ka teatrikülastused. Õpetamismeetodid põhinevad teadmistekontrollil. Kuna selle õpetaja kõnetempo on tavalisest kiirem, võib õpilasel, kelle eesti keel ei ole nii hea, olla raskusi temast aru saada. Seetõttu on ehk mõisteta, miks õpilane konsultatsioonides ei käi ja pigem õppimata jätab.

II eesti keele õpetaja (põhikooli vanem vanuseaste)

Seitsmenda klassi õpetaja: „Tuleb ikkagi anda endale aru, et ta ei saa päris tõepoolest... et tema käest ei saa nüüd 100% nõuda. Tuleb diferentseeritult ikkagi hinnata.“ Samas tööülesannete seletamist keeleprobleemidega õpilasele kommenteeris ta järgmiselt: „No võib-olla aeglasemas tempos ainult. Ei, põhimõtteliselt ikkagi sama.“ **Õpetaja arvates ei ole vaja tunnis väljapoolt tulnud lastega rohkem tööd teha, vaid seda peavad nad ise või kodus oma koduõpetajaga tegema.** *„Seal õpikus on need tekstid ja seletused kõik olemas. Põhimõte on ikkagi selles, et ta peab suutma selle õpiku tekstiga nagu hakkama saada. Ja, noh, me oleme ka siin teinud...: püüdsime siis vanasõna järgi kirjandit kirjutada, et kuidas me mõistsime seda vanasõna.[...] Noh meil on ka kuulumisülesandeid ja töövihiku harjutusi ja nad ikka jõukohaselt teevad neid.“* *”No ja kuna neil on nüüd koduõpetajad, siis mul on selle ühe koduõpetajaga kontakt.”*

Kuid nõudmised on üks, reaalne tegevus teine. Nii seletas teine õpetaja, et eelkõige vajavad mujalt tulnud poised rohkem aega ülesannetest aru saamiseks ning rohkem tähelepanu:

*„Lihtsalt nad tahavad rohkem tähelepanu... tööharjumuste juurutamisel on vaja neid rohkem suunata kui teisi lapsi, ...nad on noh niisugused rahutumad ja nende iga on natuke teistsugune ja nendele on vaja rahulikult seletada, sest nad ei taipa nii kiiresti, kui tavaline meie kooliga harjunud laps. Lihtsalt keel ilmselt nii palju ikkagi pärsib seda mõistmist.” Õpetaja mõistab, et uute õpilastega on vaja rohkem tegeleda ja seetõttu küsib nende käest rohkem üle. **Õpetaja kasutab isiklikku lähenemist:** „No nii, loetu mõistmine on see, milleni ma tahan jõuda. Küsin, kas tal on küsimusi, kontrollin, kas ta mõistis. Ja peale selle: no meil on see süsteem, et meil on konsultatsioonid.”*

Kommentaar:

Personaalset lähenemist eelpool sõna saanud eesti keele õpetaja ei kasutanud. Nii on kõige suurem vahe eesti keele õpetajate vahel selles, millele nad on orienteeritud. Meetodid on ikka eesti koolis tavapärased – lugemine, töövihiku täitmine, kuulamisülesanded, ekskursioonid, raamatututvustused, kordamine ja teadmiste kontroll. Õpilased peavad nende hinnangul ise või koduõpetaja abiga toime tulema. Vähe esineb praktilisi tegevusi nagu plakatite joonistamine vms. Kuna muukeelsetel õpilastel on loetu mõistmine niigi raskendatud, ei ole otstarbekas lasta neil kirjandit kirjutada asjast, millest nad aru ei saa. See toob endaga kaasa vaid selle, et õpilased tunnetavad oma läbikukkumist, kui nad ei saa kirjandi kirjutamisega hakkama. Ka lihtsalt õpikust lugemine või õpetajapoolne mitmekordne ülesande seletamine kannavad vähe vilja, kuna lugemisel on taas kord vaja loetut mõista. Õpetaja seletamine ilma näitliku materjalita kõnetab vaid ühte ajupoolkera, mistõttu ei teki õpilastel seost teooria ja praktika vahel. Väga tervitatav võte on seevastu **plakatite koostamine**. Õpetaja kirjeldas, et õpilased pidid ise materjale otsima. Selle abil areneb õpilaste hindamisvõime selles osas, milline materjal on hea, milline halb. Nad saavad ka omavahel suhelda ning kasutavad selleks eesti keelt. Nii areneb keeleoskus.